

Kommunstyrelsen

Ks § 38

Dnr 2025/00046

Remiss: Ny kärnkraft i Sverige - effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter SOU 2025:7

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Mariestads kommun inte har något att erinra avseende remiss: SOU 2025:7 Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter.

Deltar inte i beslutet

Marie Engström Rosengren (V) deltar inte i beslutet.

Reservation

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Janne Janssons (S) yrkande.

Bakgrund

Mariestads kommun har bjudits in att yttra sig över Kärnkrafts-
prövningsutredningens delbetänkande ”Ny kärnkraft i Sverige – effektivare
tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter”. Inbjudan kommer från Klimat- och
näringslivsdepartementets enhet för cirkulär ekonomi, kemikalier och strålning. Sista
datum för yttrandet är den 16 april 2025. Diarienummer som ska anges är
KN2024/01912.

Utredningens förslag presenteras i korthet

Här under följer en komprimerad version av kapitel 13 i utredningen. Skrivningen
innebär inga synpunkter på förslagen utan redogör i det närmaste ordagrant utifrån
texten i kapitlet. Kortfattat innebär utredningens förslag följande:

Beslutsgång

- En ny form för politiskt ställningstagande i tidigare skede görs genom att regeringen fattar ett principbeslut. För det ändamålet stiftas en ny lag. Beslutet innebär att uppförandet av en ny anläggning för kärnteknisk verksamhet på en föreslagen plats är förenligt med samhällets helhetsintresse.
- Kommunens tillstyrkan är en förutsättning för principbeslutet.
- Regeringen ska inte längre besluta om tillåtlighet enligt miljöbalken.
- En begränsad miljöbalksprövning skapar tydlighet och en mer effektiv tillståndsprövningsprocess. Tillåtlighet och tillstånd prövas av mark- och miljödomstolen. Den specifika miljöbedömningen slutförs tidigare i processen. Ingen parallell prövning med kärntekniklagen görs.

- Prövning enligt kärntekniklagen effektiviseras och förtydligas och frivilliga moment för en komplett ansökan införs.
- Strålsäkerhetsmyndigheten blir beslutande instans för tillstånd
- Omfattning och verkan av tillstånd effektiviseras och förtydligas
- Föresättningar för överföring av tillstånd förtydligas
- Övriga föresättningar för tillståndsprövning förtydligas
- Överklagande av beslut sker till allmän förvaltningsdomstol

Övriga regler i befintlig lagstiftning

Övriga regler som gäller i lagstiftningen för kärnkraften, såsom kärntekniklagen, strålskyddslagen och miljöbalken med dess allmänna hänsynsregler, påverkas inte av de förslag som nu lämnas. Tillsammans med andra politiska initiativ inom området har förslagen däremot potential att i nästa led bidra till en utbyggd och utökad energiproduktion med kärnkraft.

Den indirekta effekten uppstår genom att förslagen bedöms leda till större möjligheter för investerare och potentiella sökanden att initiera kärnkraftsprojekt, vilket kan medföra fler ansökningar om uppförande av nya kärnkraftsreaktorer.

Mark och miljödomstolarna

I den befintliga processen är mark- och miljödomstolen beredande organ i tillåtighetsprövningen som görs av regeringen. Förslaget till ny process innefattar införandet av ett principbeslut för etablering av ny kärnkraft. Konsekvenserna av principbeslutet för mark- och miljödomstolarna blir mindre dubbelarbete och borde således kunna resultera i kortare ledtider i relation till om förslagen inte genomförs. I och med att domstolarna inte längre blir beredande till regeringen i tillåtighetsdelen av processen elimineras också ett arbetsmoment.

Utredningen föreslår att den parallella processen i vilken tillstånd enligt kärntekniklagen och tillåtighet enligt miljöbalken separeras och framöver ska ske i den ordning som den sökande väljer. Vidare föreslår utredningen att miljöbalksfrågorna koncentreras till mark- och miljödomstolarna och att tillståndsprövningen enligt kärntekniklagen renodlas till frågor om säkerhet och strålskydd och således endast prövas av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Förvaltningsdomstolarna

Följande förslag bedöms inte påverka förvaltningsdomstolarna:

- Förslaget avseende förberedande dialog
- Förslaget om principbeslut
- Förslagen med koppling till miljöbalken
- Förslagen avseende finansiering och avgifter.

Rådande rättsordning förutsätter att regeringen ska fatta beslut om tillstånd enligt kärntekniklagen. Regeringens beslut kan inte överklagas, men Högsta förvaltningsdomstolen kan på ansökan av någon som berörs direkt av beslutet pröva om detta strider mot någon rättsregel. I det nya förslaget till process blir Strålsäkerhetsmyndigheten prövningsinstans enligt kärntekniklagen. Samtidigt

justeras instansordningen och Strålsäkerhetsmyndighetens beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Utöver det föreslår utredningen att en ny typ av beslut ska kunna fattas av Strålsäkerhetsmyndigheten – förhandsbesked. Även detta beslut kan komma att överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Konsekvensen av dessa förslag för förvaltningsdomstolarna är att de får två tillkommande måltyper att hantera – en för överklagan av förhandsbesked och en för överklagan av tillstånd.

Regeringen

Flera av förslagen berör regeringen och Regeringskansliet. I den processordning som gäller idag fattar regeringen beslut om tillstånd enligt kärntekniklagen och tillåtlighet enligt miljöbalken. Detta sker relativt sent i processen. Enligt förslaget till nytt provningssystem kommer beslut enligt kärntekniklagen att fattas av Strålsäkerhetsmyndigheten. Beslutet om tillåtlighet enligt miljöbalken fattas inte längre av regeringen i det nya förslaget, utan den politiska bedömningen av ett projekt sker i stället genom ett principbeslut för etablering av ny kärnkraft.

Strålsäkerhetsmyndigheten

I det nuvarande systemet krävs två typer av tillstånd för att bedriva kärnteknisk verksamhet: ett tillstånd enligt miljöbalken och ett tillstånd enligt kärntekniklagen. Verksamhetsutövaren lämnar in separata ansökningar om tillstånd till mark- och miljödomstolen och till Strålsäkerhetsmyndigheten. I utredningens förslag separeras provningarna och behöver inte längre bedrivas parallellt. Samtidigt koncentreras miljöbalksfrågorna till provningen i mark- och miljödomstolen och tillståndsprövningen enligt kärntekniklagen renodlas till frågor om säkerhet och strålskydd som provas av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Kommuner

I förslaget till nytt provningssystem föreslås kommunens ställningstagande avseende uppförande av en anläggning på en föreslagen plats omfattas av principbeslutet. Det innebär att det s.k. kommunala vetot i den nya processen är intakt men att processen behöver hanteras innan Strålsäkerhetsmyndigheten och mark- och miljödomstolen beslutar i tillståndsfrågorna.

För kommunen innebär det att processen att säkra medborgarnas stöd för det beslut som kommunfullmäktige ska lämna till regeringen kan behöva ske tidigare, beroende på den sökandes initiering av olika moment.

Kommunens tillstyrkan eller avstyrkan kommer att kräva väl underbyggda argument och underlag. Beroende på när ett principbeslut ska fattas i förhållande till andra tillstånds- och beslutsprocesser kan det bli mer utmanande för kommunen vilket skulle få följeffekten att kommunen kan behöva lite mer tid på sig att svara.

För att kommunen ska kunna ta ställning till och eventuellt tillstyrka ett principbeslut om ny kärnkraft (eller andra kärntekniska anläggningar) krävs att det finns ett tillräckligt underlag som beskriver påverkan på andra kommunala intressen. Det underlättar kommunens arbete att det tas fram en strategisk miljöbedömning inför principbeslutet.

Bland de merkostnader som kan uppstå för kommunerna är kostnader för kompetenshöjning och resursförstärkningar hos de funktioner som arbetar med samhällsplanering, miljötillsyn, säkerhets- och beredskapsfrågor samt räddningstjänst. Även medverkan i de olika delarna av tillståndsprövningen medför kostnader i form av mötestid och granskning av underlag.

Bedömning ur miljömässig dimension

Tillgång på fossilfri energi är en förutsättning för att den omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle ska kunna genomföras. Omställningen gynnar såväl yngre som den äldre generationen. För kommande generationer som ska leva i det framtida samhället är processerna för tillståndsgivning särskilt viktiga. Processerna behöver vara noggranna och transparenta.

Bedömning ur social dimension

Den sociala dimensionen gynnas också av en ändamålsenlig tillståndsprocess. Kommunens roll som förespråkare av folkviljan blir helt avgörande eftersom kommunen fortsatt har en vetorätt. Kommuneras frågeställningarna på ett noggrant och transparent sätt borde den sociala dimensionen gynnas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I utredningen beskrivs att kommuner kommer att behöva kompetensutveckla politiker och medarbetare för att de ska kunna vara delaktiga i tillståndsprocesserna. Initialt kan det innebära en del kostnader men skiljer sig antagligen inte i nämnvärd omfattning jämfört när andra stora etableringar sker i en kommun. Förslaget bedöms därför inte påverka den ekonomiska dimensionen i någon större omfattning. Inte heller bör utredningens förslag påverka de miljömässiga och sociala dimensionerna på ett negativt sätt.

Arbetsutskottets förslag

Förslaget överensstämmer med kommunstyrelsens beslut.

Behandling på sammanträdet

Janne Jansson (S) yrkar att kommunen avstår från remissen eftersom det inte ligger inom den kommunala kompetensen.

Richard Thorell (M) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut som innebär att Mariestads kommun inte har något att erinra avseende remiss: SOU 2025:7 Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter.

Ordförande Johan Abrahamsson (M) ställer Janssons (S) yrkande och arbetsutskottets förslag till beslut under proposition och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med arbetsutskottets förslag, vilket innebär att Mariestads kommun inte har något att erinra avseende remiss SOU 2025:7.

Underlag för beslut

Ksau § 55/25

Kommundirektörens tjänsteskrivelse, daterad 2025-01-27

Hållbarhetsstrategens tjänsteskrivelse, daterad 2025-01-27

SOU 2025:7 Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter

Beslutet ska skickas till:
Hållbarhetsstrateg, Gösta Lindmark
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se